

Sumstaðni stongdu dungar frá sundursoraðum húsum vegin, tá noyddust vit heilt út á gøtuna fyri at koma fram. Nú sá eg, at har var eingin býarpartur at ikki okkurt húsið var rakt. Stundum var øll framsíðan á húsunum burturskrødd og rúmini gjøgnumskorin, hetta líktist einari leikpallsmynd í einum týskum sjónleikarhúsi frá eftirstriðsárunum.

Ein spanskur blaðmaður fylgdi okkum út í forstaðin Tetuan. Her lá næstan alt í sandasori. Hesar 1000 pund bumburnar fara lúkst niður ígjøgnum húsin sum høvdu tey verið av pappi. Síðani Madrid í januar fekk nútímans loftverjuflogflogfær og skjóttgangandi jagarafløgfar, høvdu eingi bumbuflogfær verið yvir býnum. Í løtuni vóru tað bert kanónirnar, sum skutu inn yvir býin. Ein granat fór sjáldan við meira enn tveimum rúmunum.

Til endans gjørdist tú dælskur av øllum hesum sörslinum. Alt kann koma í fasta legu, eisini týningin. Skal nakað gera tær mun, má røsla til. Tað, sum veruliga gjørdi teg ovfarnan herúri, vóru tey húsin, sum sumstaðni enn stóðu. Sjálvst tey einfaldastu húsin gjørdust eitt satt meistaraverk av snildi. Hvat kunnu ikki mannahendur avrika!

Har var nógv fólk at siggja og øll so sinnilig í framferð; børn spældu.

Allastaðni sóust gøtuuppsløg, áheitanir á hermenninar, bændurnar, konufólkini. Eitt stórt álvarsamt andlit hevði svartan kross fyri munnum: ansið eftir njósnarum. Tey flestu av uppsløgnum heittu á fólk um at rýma úr Madrid. Á einum øðrum kroysti ein mamma í deyðaræðslu barn sitt inn at sær, meðan ein granat brast tætt hjá.

GOYA

Beint yvir av gistingarhúsinum var Prado-listasavnið, óivað tómosta listasavn í allari verðini. Myndirnar vórðu bjargaðar undir einum bumbuálopi í vetur av arbeiðsmönnum í Madrid og liggja nú onkustaðni í einum betongkjallara undir jørð; hvar fær eingin at vita. Eg slapp at ganga um húsin. Tað einasta, sum var eftir í teimum stóru sölunum, vóru nakrir bókstavir uppi yvir hurðunum: El Greco, Velasquez, Goya.

Á torgunum í býnum høvdu teir reist byggingar av múrsteini og sandsekkjum. Her stóðu disar úr steini og skald úr bronsu innibyrð og

Týsk flogfær, sum hjálptu Franco, bumbaðu Guernica, gamla hovuðsstaðin hjá Baskarum. Eftir trimum tímum var býurin lagdur í sor. Fólk í túsundatali lótu liv ella vórðu meiðslað. Tað var hesin sorgarleikur, sum gav Picasso inspiración til tiltikna málning hansara »Guernica».

varliga vard, meðan tey livandi, við blóðæðrum heilt út undir holdið, hastaðu framvið sum einki skuldi verið, meðan tann klára, bláa rúmdin sveipaði seg um teirra viðkvæmi.

SI VIS MONUMENTUM CIRCUMSPICE

Vit fóru niður í skotgravirnar. Tær lógu í bogum gjøgnum tað gula, turra leirið yvir ímóti støðunum hjá fasistunum í tí sólbakaðu brekkuni beint yvirav. Har vóru rættiliga rúmsátt rúm gravin til hermenninar, sjálvst hundurin hjá herdeildini hevði

sítt egna holi; hann glepsaði eftir riflúkúlunum, hvørja ferð tær komu singlandi, men undan granatunum flýddi hann inn at krógva seg. Á leirrókum sótu hermenn og kagaðu út gjøgnum skot-skørðini. Við ávísingum gloppum ímillum vóru maskinbyrsustøður, har takt var útyvir.

Einans 60 metrar frá støðuni hjá Marokkanarum høvdu teir grivið eina stóra holu. Har høvdu teir skúlastovu. Tað hendi seg, at skotið varð so dúgliga, at hermenninir ikki fingi farið til undirvisingina; tá plagdi lærarin at fara út í skotgravirnar til teirra. Har sótu so hermenninir við tey lágu

borðini millum eyrveggirnar og skrivaðu og roknaðu við sveittabrot, meðan granatirnar hvínu uppi yvir teimum.

Alla staðni í hesum gravum, sum vóru fleiri kilometrar langar, sótu hermenn á eyrpallum við bókum ella skrivamboðum. Eg slapp at kveita upp um økslina á einum ungum dreingi, sum sat og skrivaði bræv til mammu sína. Nú var hann komin so mikið á lagið, at hann dugdi at skriva summi orðini rættiliga vakurt, og hesum orðum mundi hann næstan ikki slept. Querida madre, góða mamma, nú eri eg í Madrid og livi væl, querida madre.

Á ein kubba hevði onkur teknað eina undurvakra, nakna gentu. Uppi yvir stóð við stórum stavum, at hon æt Pepita. Ein av hesum nýggju, sum nú var farin at duga at skriva hevði sett pílar við hennara ymsu líkamslutir og skrivað orðini útyfri, hóast sjálv tekningin var so skillig, at har nýttist als einki at staðið. Uttanum stóðu ovurfegnir hermenn og lósu hart, púra hugtiknir. Týðiliga og greitt hevði mannaandin sett navn á gátur hennara, nú høvdu teir bast hesi gentuni. Jú, ju, hetta var sigursferðin hjá bókstavareðini.

Framhald

Si byrjunarlýsingina í Dimmalætting 1. november

Restorffs
VÍKINGUR

RESTORFF'S
JÓLAKAPPING

